

Major gen. štábu RUDOLF HANÁK.

Útočná vozba (tanky).

Slovo tank jest všeobecně známo. Každý ví, že znamená nejnovější bojový prostředek, který se objevil za světové války a který zejména při rozhodující protiofensivě dohody v roce 1918 rychle dobyl skvělých úspěchů. V naší odborné literatuře vojenské bylo dosud velmi málo o tankách pojednáno. Proto účelem tohoto článku jest seznámiti čtenáře podrobněji s vlast-

nostmi tanků, s jejich taktickým použitím a vzbuditi takto zájem pro tuto novou zbraň, s níž se v budoucí válce zcela jistě setkáme.*)

I. Vznik a vývoj útočné vozby.

Zajímavým zvláště pro nás jest, že již Žižka užíval vozů jako bojového prostředku, ovšem hlavně k účelům obranným. Jeho vozba kryla pěchotu před útokem obrněných rytířů. Narychlo sestavenou vozovou hradbou byl nejprve mocný náraz obrněnců zlomen a pak ve vhodném okamžiku a na vhodném místě ochranná hráz otevřena a z ní vyřítla se pěchota rychle se pohybující, která, zaskočivši z boku nebo ze zadu v chumáč sražené železné rytíře, v řezí je ubíjela.

Tank naproti tomu jest zbraní útočnou. Jeho účelem jest přiblížiti rychlopalná děla a kulomety za ochrany pancéře přes všechny umělé překážky a okopy na nejbližší vzdálenost k protivníkovi, zlomiti přímou palbou zblízka jeho odpor a usnadniti takto pěchotě postup a opanování silně opevněných posic.

Tank jest podle všeho asi anglickým vynálezem. Slovo „tank“ značí nádržku na vodu (petrolej, benzin a pod.) a sloužilo původně jako skrývačka k zachování úplné tajnosti o nové zbraní až do prvního jejího upotřebení na frontě. Poněvadž se rychle vžilo, bylo později ponecháno jako název pro tento nový bojový prostředek. Francouzové, jakmile sami začali tanky vyráběti, změnili název tento na „Char d'assaut“ neb „Artillerie d'assaut“, což znamená „ztecňý vůz“ neb „ztecňé dělostřelectvo“. Francouzského jména tohoto dostalo se tankům asi pravděpodobně proto, že jich bylo nejdříve užíváno přímo ke „ztecňí“ silných nepřátelských opevnění, a to bez dělostřelecké průpravy. Tento název se udržel až dosud, ačkoliv se jich později, v bojích roku 1918, užívalo i v pohyblivé válce, tedy za postupu ve volném prostranství ke zdolání jistých hnízd odporu (na př. dobře krytých kulometů). V tomto pojednání budeme užívati pro tanky a chars d'assauts (artillerie d'assaut) výrazu „útočná vozba“. Podle našeho názoru nejlépe charakterisuje výraz takovýto tuto novou zbraň, již se užívá vždy v útoku, ať již ke ztecňí nebo proražení opevněných posic, ať již za postupu ve volném prostranství ke zničení silných středisk odporu.

Poprvé vyskytla se útočná vozba roku 1916 v bitvě na Sommě, v níž bylo použito celkem 35 obrněných vozů. Příznivé výsledky, jichž bylo dosaženo, byly příčinou, že bylo pokračováno úsilovně ve výrobě tohoto nového prostředku, s nímž se nadále v bojích tak často setkáváme. V dubnu roku 1917 v bitvě u Arrasu zúčastnilo se již bojů 60 obrněných vozů a v červnu téhož roku v bitvě u Messine dokonce již 72.

Dosud šlo však pouze o ojedinělé případy. Teprve v listopadu roku 1917 v bitvě u Cambrai bylo útočné vozby poprvé použito plánovitě v masách. Zde bylo totiž na frontě asi 10 km neočekávaně vrženo v boj 432 tanků. Angličané vykonali přípravy skryté a využítkovali ku provedení útoku mlhavého počasí a to bez obvyklé dělostřelecké průpravy, takže překvapení bylo úplné. Že veliký úspěch prvního dne nebyl dále rozšířen, možno přičítati té okolnosti, že Angličané sami byli překvapeni neočekávaným výsledkem tanků a že nebyli k využití úspěchu ještě náležitě připraveni. Též jejich pěchota nebyla vycvičena a obeznámena ve společném boji s tanky. I o tak-

*) Prameny, jichž použito: Grand quartier général: Instruction provisoire sur la manœuvre des unités de chars légers, 1918. Instructions sur l'emploi des chars d'assaut, 1918.

K. u. k. Armeeoberkommando: Abschnitte aus der Gefechtslehre, Teil XXII. Verwendung und Bekämpfung der Tanks, Juni 1918.

Clánek colonela W. D. Croft anglické armády uveřejněn v „The Royal United Service Institution“ — srpen 1920.

M. Schwarte: „Die Technik im Weltkriege“, Berlin, 1920.

tickém použití této nové zbraně panovala ještě nejistota. Této okolnosti mají Němci děkovati, že bitva u Cambrai neskončila pro ně katastrofou.

Zdá se také, že Angličané se v použití této nové, dosud neznámé zbraně trochu ukvapili. Kdyby byli vyčkali, až výroba tanků ve velkém bude zajištěna, až bude stanovena přesná taktika jejich použití a až v ní bude přechod řádně vycvičen, pak mohlo hromadné zasáhnutí tanků v boj dopadnouti zcela jinak. Jest otázkou, zda by Němci byli bývali s to zabrániti průlomů, kdyby na příklad za stejných okolností byl býval plánovitě upotřeben na frontě 40 km čtyřnásobný počet tanků a kdyby strategické využitkování průlomů bylo dohodou již předem bývalo připraveno.

Nicméně poskytla bitva u Cambrai pro použití útočné vozby v boji cenné zkušenosti. Ukázalo se hlavně vedle jiných poznatků, že použitý vzor tanků neodpovídá úplně požadavkům tehdejšího boje, že jest totiž málo pohyblivým, těžkopádným a že poskytuje veliký cíl nepřátelskému dělostřelectvu, že jest zkrátka velmi zranitelným. Těchto zkušeností použili Francouzové při konstrukci nových typů obrněnců a tak vznikl u nich „lehký obrněný vůz“ (Char léger) vzoru „Renault“, u něhož výše uvedené vady byly částečně již odstraněny. Jest to onen proslulý malý tank, který roku 1918 přispěl velikou měrou ke konečnému vítězství dohody.

II. Přehled různých typů tanků.

Ke konci války bylo útočné vozby užíváno jak u dohodových vojsk tak i v německé armádě.

Němci nejprve opravili v bitvě u Cambrai dobyté anglické tanky a označivše je značkou železného kříže (toutéž značkou, již označovali svá letadla) a běžným číslem, používali jich jako tanků vlastní výroby. U Remese jest posud viděti několik takových přebarvených německých tanků, zničených francouzským dělostřelectvem dříve, než mohly vniknouti v přední okopy. (Viz obr. č. 1.)

Teprve později vytvořili též Němci svůj vlastní typ tanků, který byl podobný anglickému. Jak Schwarte tvrdí, vznikla myšlenka pozemního obrněnce (Landpanzerkreuzer) u Němců již za míru, ale německý generální štáb choval se k ní velmi skepticky a zdrželivě. I později, když již byla tato myšlenka u Angličanů uskutečněna, stále tvrdšíjně poukazoval na malou taktickou cenu této zbraně, až donutily okolnosti i jej ke konstrukci tanků. U Němců shledáváme se teprve na začátku roku 1918 s 20 tanky vlastní konstrukce, když vyráběla je již dohoda po celých seriích. Proto zůstali Němci oproti spojencům ve velké nevýhodě.

Jediný německý vzor tanku, jenž zúčastnil se bojů, byl tak zvaný „A.V. = Wagen“. Výzbroj jeho pozůstávala z jednoho 5·7 cm rychlopalného děla a 6 kulometů. Posádka skládala se z velitele, 2 řidičů, 1 mechanika, 9 střelců kulometných, 3 dělostřelců, 1 signalisty a 1 běžce, celkem tedy z 18 mužů. Největší rychlost tanku byla 12 km za hodinu. Pancér vpředu 30 mm, v boku 20 mm silný.

Obr. 1.

Vidíme tedy, že to byl tank veliký, který nevyhovoval hlavně pro své značné rozměry, tedy pro svou snadnou zranitelnost.

Když bylo konečně započato s konstrukcí menšího a lehčího vzoru po vzoru francouzském, bylo již pozdě, neboť nedošlo již pro ukončení války k výrobě těchto tanků ve velkém (v seriích), ba ani k jejich použití v bojích.

V tomto oboru pokulhávali tudíž Němci za spojenci a nemohli více dohoniti, co zameškali.

Vzory (typy) útočné vozby, které ke konci války u spojeneckých vojsk se vyskytovaly, pokud bylo lze se jich dopídití, jsou vyznačeny v této tabulce:

Vlastnosti jednotlivých vzorů	V z o r (typ)					
	Rénault	Schneider-Creuzot	St. Chamont	Mark	Whippet	2 C těžký vůz char de rupture
Rychlost za 1 hod. v km	7	6	6	7	12	8
Procenta stoupání, jež mohou překonati	110°	80°	100°	100°	?	?
Šířka překážek (přikopů), jež mohou zdolati v m	1 80	1 50	1 50	4	2	4 50
Převoz možný mimo železnice	na nákladních autech	—	—	—	—	—
Váha vozu v tunách	6 5	13	24	32	16	60
Akční radius v hodinách	8	?	?	?	?	?
Síla obrnění v mm	8—16	12	9	12	12	10—45
Výzbroj	dělo 37 mm neb kulomet	dělo 75 mm a kulometry	dělo 75 mm	2 děla 57 mm a kulometry	4 kulometry	dělo 75 mm a 4 kulometry
Rozměry (délka, šířka, výška) v m	4 1—1 75—2 15	?	?	8—2 5—2 20	délka 10 m	délka 6 m
Obsluha	2 muži	1 důst. 5 mužů	?	?	8 mužů	?
Přibližná cena jednoho vozu ve fr.	80.000	?	?	?	?	1—1 1/2 milionů

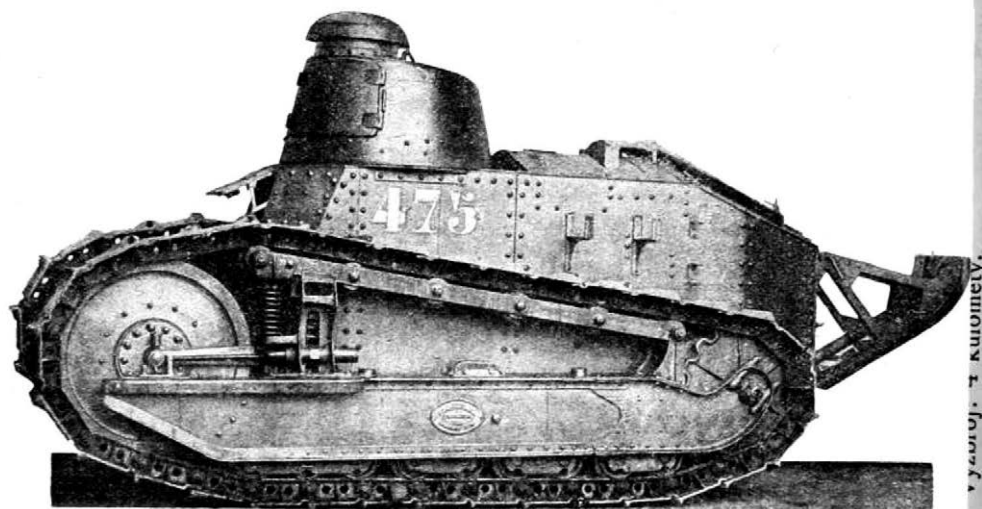
Podle váhy rozeznáváme tedy tři druhy útočné vozby:

1. Vozbu lehkou, ke které počítají se vozy s váhou do 15 tun;
2. „ střední, vozy vážící mezi 15 a 20 tunami a
3. „ těžkou, vozy vážící přes 20 tun.

Ze sestavené tabulky vyplývá, že vzor Renault (viz obraz č. 2) nejlépe odpovídá podmínkám lehké útočné vozby. Tento typ vyznamenává se dostatečnou rychlostí při nejmenší váze, při malých rozměrech, a k jeho obsluze stačí pouze 2 muži. Zvláštní výhoda tohoto vzoru jest v tom, že karoserie a motor je tentýž jako u obyčejného nákladního automobilu a že tedy

mohou různé součástky býti snadno doplněny nebo vyměněny. Kromě toho může býti převážen pro své malé rozměry a nepatrnou váhu těž na nákladních automobilech a po všech větších silničních mostech bez zvláštních příprav, což jest zvláště vzhledem na naše poměry nadmíru důležité. Ovšem, ani tento vzor nelze pokládati za úplně dokonalý. Můžeme předpokládati, že technika jistě zdokonalí v krátké době typ lehké útočné vozby, obzvláště co do rychlosti, pohyblivosti, překonávání překážek a co do výkonnosti.

Angličané rozeznávali podle druhu výzbroje tak zvaný ženský tank, mající pět kulometů (viz obr. č. 3) a mužský tank, jehož výzbroj skládala se ze dvou rychlopalných kanonů 57 mm a dvou kulometů (viz obr. č. 4).

Obr. 2.

Kromě toho měl každý z těchto tanků ještě po jednom záložním kulometu, pro výměnu kulometů poškozených nebo když tank uvázl a mužstvo bylo nuceno z něho vystoupiti a bojovati v otevřeném terénu.

Anglický a francouzský typ rozlišují se od sebe tvarem a způsobem umístění housenkovitých pruhů, na nichž se pohybují přes různé překážky a ve volném prostoru mimo cesty.

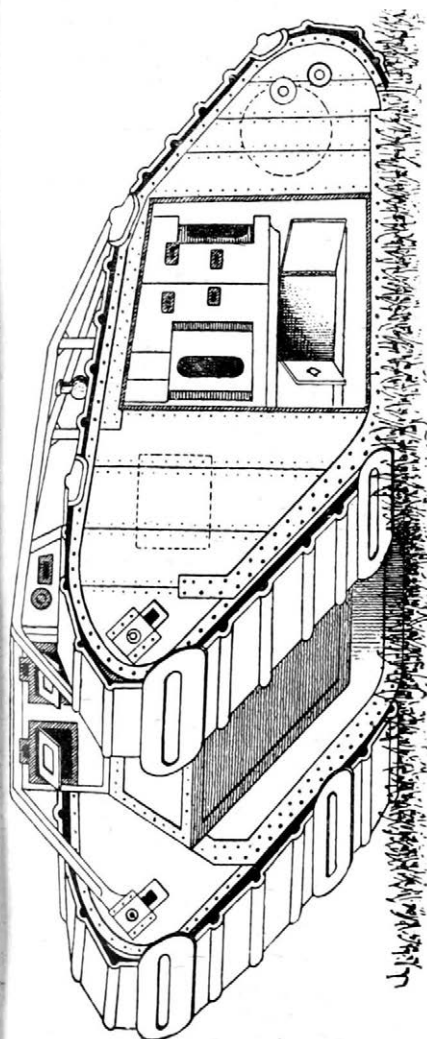
Podoba těchto vozů je různá: kdežto anglický tank podobá se mělkému člunu, na stranu překlopenému, s bočními vikýři, francouzský tank má podobu podlouhlé krabice s věžkou ležící na vrchní ploše. Pohyb děje se u obou housenkovitými pruhy s velikou plochou, vyvolávající poměrně slabý pozemní tlak; tyto pruhy poháněny jsou motorem. Kdežto u anglického vzoru obíhají kolem celého tělesa tanku, u francouzského jsou ovinuty okolo kol. K pohonu tanku slouží toliko kola zadní.

Pohyb tanků lze nejlépe charakterisovati jako plazení na př. housenky po zemi, při ohlušujícím rachotu motoru a celého vozu.

Tanky mohou překonati až 2 m hluboké potoky a poráží s lehkostí obyčejné zdi a stromy 30 cm v průměru.

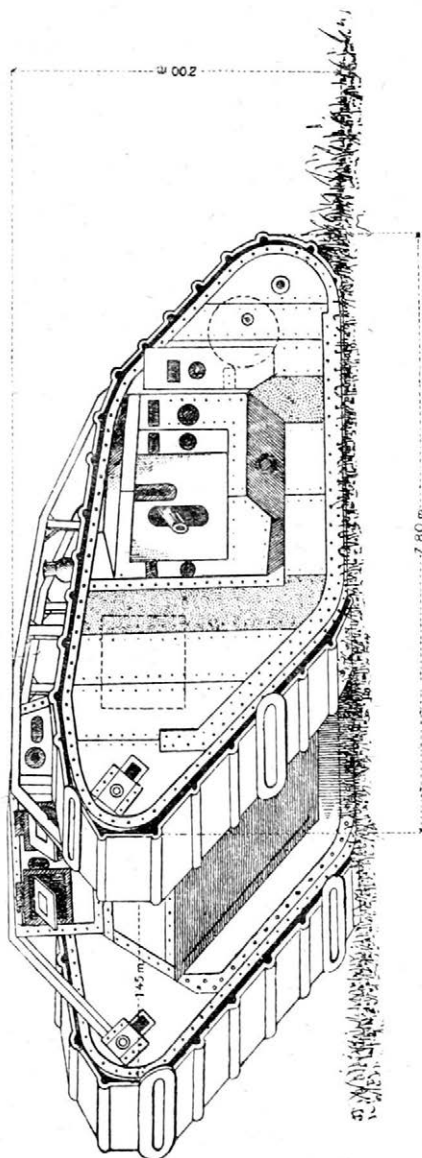
Přikopy 7 m široké s podezdívkou, bahnitý terén, řeky hlubší než 2 m, vysokorostlé lesy, úzké ulice v městech, velmi příkré stráně v horách, hluboké železniční prokopávky a vozové cesty, vysoké železniční náspy jsou pro tanky nezdolatelné překážky. Těž sklepy v rozstřílených osadách se pod nimi lehko sřítí a mohou je lehko pohřbiti.

Některé vozy, zvláště k tomu určené, jsou opatřeny aparáty pro bezdrátovou telegrafii. Tanky mohou s sebou vésti klec s poštovními holuby. Pomocí periskopu může se velitel každého vozu bezpečně orientovati o všem, co se v jeho

Obr. 3.

Mužský tank. Výzbroj: 2 děla ráže 57 cm.

Obr. 4.

okolí děje. K snazšímu přeřezávání drátěných překážek mají též některé typy tanků vpředu umístěny ostré nože. K vyplnění hlubokých okopů, buď aby je snáze překonaly, nebo aby je učinily způsobilými pro přechod dělostřelectva, jež za nimi následuje, mají tanky s sebou všelijaké otěpky, jež házejí do příkopů. Konečně tanky mohou za sebou rozvinovat světélkující bílé pásy, které slouží ve tmě jako vodítka pro pěchotu, která je sleduje.

Tank má jen několik otvorů a to úzké střilny pro děla a kulomety a úzké okénko pro řidiče.

III. Organisation.

Jakmile útočné vozy začaly se vyráběti hromadně (v seriích), byla nutná přesná a jasná organisation. Tím vznikl záhy u Angličanů nový druh zbraně: „samostatný tankový sbor“.

Tento sbor skládal se z brigád. Každá brigáda měla tři prapory o třech rotách. Rota byla rozdělena na čtyři sekce, z nichž každá měla čtyři tanky. Celkem tedy bylo v brigádě 144 tanků kromě jistého počtu záložních tanků, jakož i vozů pro dopravu benzínu, střeliva atd.

Ve francouzské armádě nalézáme tuto organisation:

A. Střední a těžkou vozbu, která svou velikou vahou a mocnou výzbrojí dovede klesiti cestu pěchotě a lehké vozbě největšími umělými překážkami nepřátelského opevnění; jest seskupena v baterie, oddily a skupiny.

Baterie o čtyřech vozech a s děly 7.5 cm jest bojovou jednotkou, kterou lze zasaditi na frontě jednoho praporu v útoku; tato jednotka není více dělitelná. Oddíl skládá se ze tří baterií. Více oddílů (tři až čtyři) tvoří pak společnou skupinu (groupement de chars lourds), k níž je přidána ještě sekce zásobovací a pro správy tanků (pro zásobování benzinem, střelivem, pro správy porouchaných strojů, pro vyproštění uvázlých vozů a p.)

B. Lehkou vozbu, která slouží ku přímému doprovodu pěchoty v útoku, vyčištění terénu od skrytých kulometných hnízd a k zaražení nepřátelských protiútoků; jest složena z čet, rot, praporů a pluků.

Četa útočné vozby skládá se z pěti vozů:*

Každý vůz jest obsluhován dvěma muži a to velitelem, obsluhujícím zároveň kulomet nebo dělo, a mechanikem, řidičem vozu.

Četa jest nejmenší bojová jednotka a nesmí býti nikdy dělena.

Rota se skládá ze tří úplně stejnoměrných bojových čet. Má mimo to vůz velitelský (dělo 37 mm, dále vůz pro bezdrátovou telegrafii a oddíl záložní a zásobovací:

Rota má tedy dohromady 25 vozů, z nichž 15 bojových.**

Tři rot tvoří prapor, jenž má celkem 75 vozů, z nichž 45 bojových.

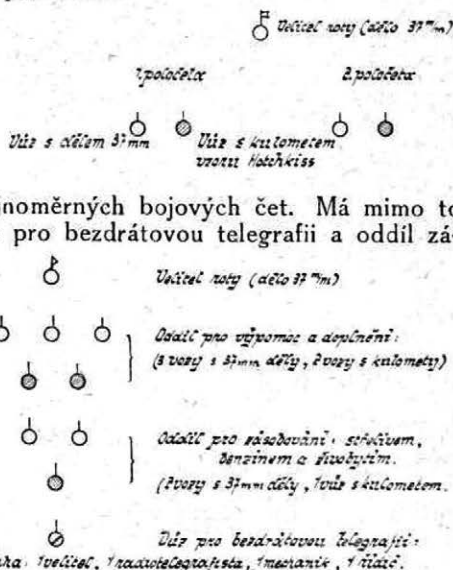
Dva až tři prapory jsou sloučeny v pluk, který má též oddíl pro zásobování a převoz.***

† Podle zkušeností války bude asi upuštěno od další konstrukce středních vozů. Ukázalo se totiž, že střední vozba stává se zbytečnou, jelikož nemá jednak té pohyblivosti, která se požaduje od lehké vozby a nedosahuje oné mocné síly, jaké je třeba u těžké vozby ku překonávání nejtěžších překážek (nemá také silné výbroje). Lze tedy úplně vystačiti s dvěma druhy útočné vozby, s lehkou a těžkou.

* Jest projektován ještě šestý vůz s dělem 7.5 cm a s můstky pro překonávání větších překážek.

** Po zavedení vozu s 7.5 cm dělem u každé četvy bude mít o tři vozy více.

*** Oddíl pro převoz (section de transport) s oúzi ku převozu tanků na autech mimo železnice po silnicích a může najednou převézt celou rotu

Pro každý armádní sbor jest připraven pluk lehké útočné vozby o dvou až třech praporech.

Při mobilisaci postaví totiž každý armádní sbor:

1 pluk lehké útočné vozby o dvou praporech,

1 oddíl pro zásobování,

1 „ pro převoz.

Všeobecná záloha pro armádu má se skládati z

1 pluku lehké vozby o čtyřech praporech,

1 skupiny těžké vozby,

správkárny,

ústředního skladiště nábojů a materiálu.

Všechny záležitosti týkající se útočné vozby jsou soustředěny u štábu vrchního velitelství útočné vozby (État major de commandement de chars d'assaut).

Služba u útočné vozby jest velice složitá, namáhavá a zároveň odpovědná a vyžaduje důstojnictva i mužstva nejlepších vlastností. Sbor útočné vozby má tvořiti tedy jakési elitní vojenské těleso, jež se doplňuje z vybraných důstojníků a vojáků. Požaduje se především mimo fyzickou schopnost a zručnost značný stupeň intelligence, spolehlivost a zvláště vysoká mravní úroveň.

Početné stavy roty a praporu lehké útočné vozby jsou obsaženy v tabulkách na str. 10. a 11.

K tomu přistupují ještě: 2 telefonické aparáty,

1 rozdělovač na 4 strany,

6 km drátu,

přístroje a nástroje pro správkou,

materiál pro bezdrátovou telegrafii.

Bude-li ještě zaveden vůz s 75 cm dělem, zvýší se počet mužstva u čtyřech o 1 poddůstojníka a 2 dělostřelce, t. j. o 3 poddůstojníky a 6 mužů u roty.

Přistupují nyní k vyličení použití útočné vozby v boji.

IV. Taktické použití útočné vozby.

A. Všeobecné podmínky.

Dříve než přikročíme k taktickému použití útočné vozby, nutno především přesně určití účel tohoto nového bojového prostředku, abychom snáze pochopili, jakým způsobem se vsunuje do všeobecného rámce moderního boje.

Francouzská instrukce o použití útočné vozby z roku 1918 vyslovuje se hned na začátku o účelu útočné vozby takto:

1. „Útočné vozy jsou obrněné přístroje s mechanickým pohybem, určené k tomu, aby usnadnily postup pěchoty, lámající pasivní překážky nebo aktivní odpor vyskytující se na bitevním prostranství. Jsou tedy ofenzivní zbraní.

2. Z tohoto všeobecného úkolu plynou také ony vlastnosti, jež mají mítí útočné vozy:

a) schopnost účinkovati pokud lze na největší části terénu a odstraňovati větší pasivní překážky;

b) dostatečnou výzbroj, aby mohly rychle překonat aktivní odpory, zdržující obyčejně vlastní pěchotu v postupu;

c) nezranitelnost proti všem střelám používaným nepřátelskou pěchotou.

3. Avšak všechny tyto vlastnosti neměly by v boji dobrého výsledku, kdyby nebyly do největší míry využity, neboť

Početný stav roty lehké útočné vozby:

Pojmenování	Personál							Materiál						Poznámky
	důstojníci	poddůst.	obsluha	řemeslníci	řidiči	pomocní řidiči	různí	leh. vozy útočné	nákladní auta	menší vozík	remorkéři	Osobní auta	Bicykly a motocykle	
Kapitán velitel	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	A 1 proviantní, 1 mladší poddůstojník (svobodník). B 2 radiotelegrafisté, 2 telefonisté. C z nichž 1 svobodník. D „ 1 adjutant. E 3 svob., event. 1 krejčí a 1 obuvník. F z nichž 3 svobodníci. G ošetřovatel. H rotmistr správce dílny (mistr). I 1 svobodník, 4 mechanikové, 2 kováři, 2 montéři, 1 slévač, 1 zbrojmistr, 1 truhlář. J z nich 1 ordonance, 2 kuchaři, 1 pomocník v kuchyni. K 1 motocyklista, 1 cyklista. L všichni obsluhovatelé jsou mechanikové vozů. P 2 vozy dělové, 1 vůz kulometný. Q 3 „ „ 2 vozy kulometné. R 1 vůz pro bezdrát. telegrafii, 15 dělových a 9 kulometných vozů. S 1 motocykl, 1 bicykl. T 1 vůz 12 HP, 1 vůz typ Zěbre. U 1 remorkér 5 tunový, 2 rem. 3 tun., 1 pojízdná kuchyně typu Troy. V 1 vůz 5 tunový, 3 vozy 3 tunové. X remorkéři pro bitevní pole. Y vůz s přístroji pro bezdrátovou telegrafii. Z vůz velitelství s 37 mm dělem.
vůz velitelství	.	.	2	.	.	.	.	1Z	.	.	.	.	.	
účetní	.	1	.	.	.	.	2A	.	.	.	.	.	.	
spojení	.	1	1	.	.	.	4B	1J	.	.	.	.	.	
	1	2	3	.	.	.	6	2	.	.	.	.	.	
1. četa														
Poručík neb podporučík jako velitel	1	.	2C	.	.	.	.	1Z	.	.	.	.	.	
1. poločeta . .	.	1	5C	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	
2. poločeta . .	.	1	5C	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	
	1	2	12	.	.	.	.	5	.	.	.	.	.	
2. četa	1	2	12	.	.	.	.	5	.	.	.	.	.	
3. četa	1	2	12	.	.	.	.	5	.	.	.	.	.	
Odřad:														
Poručík neb podporučík jako velitel	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
Vozy manévrující a vozy . .	.	4D	12E	.	.	.	.	5Q	.	.	.	.	.	
Zásobování a vyprošťování	.	1	9F	.	.	.	1G	3P	.	.	6X	.	.	
	1	5	21	.	.	.	1	8	.	.	6	.	.	
Dílna	.	1H	.	12I	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
Oddíl pro dovoz	.	1	.	.	7	7J	2K	.	4V	1	4U	2T	2S	
	5	15	66L	12	7	7	9	25R	4	1	10	2	2	
115 Celkem: 5 důst., 15 poddůst., 18 svob., 77 mužů.														

Početný stav praporu lehké útočné vozby.

Pojmenování	P e r s o n á l							M a t e r i á l							P o z n á m k y
	důstojníci	poddůst.	obsluha	řemeslníci	řidiči	pomocní řidiči	spojovací org. a říz.	leh. vozy útočné	nákladní auta	malé nákl. vozy	Osobní automob.	remorkéři	motocykle a bicykle	koně	
Š t á b :															
1 major	1	.	.	.	.	1A	.	.	.	.	.	.	.	1	A Ordonance neb kuchař.
1 kapitán neb nadporučík, pobočník . .	1	.	.	.	.	1A	.	.	.	.	.	.	.	.	B 1 svobodník telefonista, 3 telefonisté, 2 signalisté.
1 poručík neb podporučík, techn. pobočník	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	C 1 cyklista, 1 motocyklista.
1 poručík neb podporučík pro spojovací službu	1	.	.	.	.	1A	.	.	.	.	.	.	.	.	D svobodník ošetřovatel.
1 lékař	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	X 1 bicykl a 1 motocykl.
—															Y 1 vůz 12 HP, jeden vůz typ Zèbre.
Proviantnípoddůstojník administr. pobočník .	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	Z z nich jeden poštový.
Účetnípoddůstojník . .	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	R ů z n ý m a t e r i á l :
Různí pisáři	.	1	1	.	.	.	1D	.	.	.	.	.	.	.	2 telefonické aparáty.
Spojovací služba . . .	.	.	.	.	.	.	6B	.	.	.	.	.	.	.	1 rozdělovač na 4 strany.
Řízení	.	.	.	.	4	1	2C	.	.	2Z	2Y	.	2X	.	6 km drátu.
	5	3	1	.	4	4	9	.	.	2	2	.	2	1	
3 roty	15	45	180	36	21	21	27	75	12	3	6	30	6	.	
Dohromady u praporu .	21	48	181	36	25	25	36	75	12	5	8	30	8	1	
371															
Celkový stav: 20 důstojníků, 48 poddůstojníků, 56 svobodníků, 247 mužů.															

jen jí samotné přináležejí největší úsilí v boji, t. j. zteč a obsazení prostranství.

Útočná vozba není tudíž ničím jiným než mocným prostředkem, který umožňuje zteč a obsazení prostranství, neboť sama nemůže se ani zmocnit prostranství, ani je obsadit; útočná vozba pomáhá pouze pěchotě prostranství dobýt a udržet po tu dobu, až pěchota sama může se držet vlastní silou“.

S tohoto stanoviska musíme tedy vždy pohlížeti na útočnou vozbu, mluvíme-li o jejím použití v boji. Jinak řečeno: útočná vozba nikdy neúčinkuje sama a ojedinelá, nýbrž vždy v souvislosti a vzájemně s vlastní pěchotou.

Použití útočné vozby děje se v masách v ofensivních akcích (při útoku nebo protiútku) pravidelně připravených, jichž cílem jest dobytí dosti hlubokého pásma a které se odehrávají na prostranství poměrně schůdném, t. j. na prostranství od dělostřelectva málo rozrytém, ne bahnitým a ne hustě lesy pokrytém.

Z toho plyne, že není záhodno užívatí útočné vozby při útoku na první posici při akcích s dlouhotrvající mohutnou dělostřeleckou průpravou a že se nedoporučuje při útocích s málo vzdáleným cílem (na př. malých výpadech).

V ofensivě přiděluje se zásadně každému armádnímu sboru jeden pluk útočné vozby, skládající se z určitého počtu praporů lehké útočné vozby a z oddílů těžké vozby.

Jde-li o náhlé dobytí nepřátelské posice (překvapením bez dělostřelecké průpravy), delší dobu silně vybudované, tu těžká vozba předchází pěchotě, otevírajíc jí průchody a kryjíc ji při vyčišťování prvních opevnění. Lehká vozba, která pohybuje se s pěchotou, má za úkol při dalším postupu zničit nebo oslabit nenadále se naskytující odpor, hlavně kulometných hnízd.

Ve volném prostranství připadá těžké útočné vozbě tento úkol:

1. Pomáhati pěchotě a lehké útočné vozbě při zdolání silných opěrných bodů (vesnic, rozsáhlých lesů atd.) buď přímým vniknutím do nich, buď jejich obkroužením, zatím co lehká útočná vozba, vniknuvši s pěchotou dovnitř, zdolává místa, na nichž nepřítel klade odpor.

2. Případně zastavití protiútoky.

Lehká útočná vozba doprovází pěchotu a podporuje její postup tím, že pomáhá jí zdolati náhodné odpory, jakmile se za postupu někde vyskytnou, a odraziti protiútoky.

Může jí býti použito též při dalším využitkování úspěchu tím způsobem, že se vyše do předu s oddíly pěchoty k obsazení důležitých míst.

Z toho všeho tedy vyplývá, že lehká útočná vozba v boji na volném prostranství jest skoro stejnoměrně rozdělena na všechny divise zúčastníci se útoku (zpravidla 1 prapor na divisi), že však oddíly těžké útočné vozby nutno soustřediti v oněch pásmech, kde předvídáme silnější odpor vyskytující se buď z důležitosti terénu, buď ze síly a velikosti překážek.

Nesmíme zapomínati, že útočná vozba se v boji velmi rychle opotřebovuje a proto nesmíme jí užívatí na zdař bůh a všude, nýbrž jen tam, kde jest jí skutečně zapotřebí, a to hlavně proti překážkám, které předem nám jsou již známy. Cesta musí jí býti vyznačena tak, aby pokud možno zůstala ukryta před nepřátelskou dělostřelbou.

Její zasáhnutí v boj k večeru nebo druhý den ráno může mít často nejpriznivější výsledky; proto jest zapotřebí mít ještě jakousi zálohu útočné vozby a rozčleniti tuto v hloubku. Zároveň nutno poukázati na to, že hustá mlha nebo pouze lehce zamžené počasí velmi prospívá jejímu použití.

V obraně možno použití útočné vozby v masách zvláště ku podpoře pěchoty při provádění větších společných protiútoků, tedy opět v ofensivní akci.

Viděli jsme, že útočná vozba nikdy nebojuje osamoceně, nýbrž vždy v součinnosti s pěchotou. Toto pravidlo vyžaduje nejužší a nejtěsnější spojení a spolupráci obou. Potřebuje však i podpory druhých zbraní, jako dělostřelectva a letectva.

Nejlépe dosáhne se vzájemné spolupráce tím, že jednotlivé jednotky útočné vozby podřídí se přímo veliteli útočící pěchoty a to nejvýše veliteli praporu, jemuž bývá zpravidla přidělena nejmenší nedělitelná jednotka útočné vozby, totiž četa.

Výše naznačenou spolupráci útočné vozby s pěchotou lze vymeziti takto:

1. Útočná vozba bojuje v řadách pěchoty a to na její výzvu při nárazu na neočekávané odpory a překážky.

2. Její úlohou jest: a) přinutiti nepřítele zastaviti neb aspoň zeslabiti střelbu;

b) odvrátiti jeho pozornost od útoku pěchoty;

c) udržovati ho v úkrytech.

Pěchotě pak přináležejí: a) Zmocniti se terénu, b) zajmouti obhájce, c) udržeti jednou zaujaté prostranství.

Budou to hlavně nižší velitelé (velitelé čet a rot), kteří v boji pěchoty s útočnou vozbou budou nuceni učiniti rychlá rozhodnutí a bezprostřední opatření, aby byly zajištěny a využity získané výhody.

Největším nepřítelem útočné vozby, jak již řečeno, jest dělo. Nutno se tedy postarati o to, aby nepřátelské dělostřelectvo nemohlo vzíti útočné vozy na mušku a nemohlo je zničiti dříve, než vykonaly svůj úkol. Tato ochrana proti nepřátelské dělostřelbě připadá vlastnímu dělostřelectvu, které musí býti připraveno,

a) aby udržovalo nepřátelské dělostřelectvo v šachu,

b) aby zničilo okamžitým soustředěním palby t. zv. protitankové baterie,

c) aby oslepilo nepřátelské pozorovací body používáním dýmových střel.

Konečně proti předčasnému odhalení postupující útočné vozby nepřátelskými letadly a jich bombardování shora musí tato býti chráněna vlastním letectvem.

B. Přípravy k útoku.

Každý útok vyžaduje množství různých příprav, ale útoky zamýšlené za pomoci útočné vozby musí býti zvláště pečlivě připraveny, nemá-li se zasáhnutí tohoto drahocenného a dosti choulostivého prostředku minouti s očekávaným výsledkem a nemá-li býti k tomu ještě doprovázeno zbytečnými a těžko nahraditelnými ztrátami.

Použití útočné vozby v boji musí tedy vždy předcházeti přesný průzkum terénu a to nejdříve všeobecně na mapě, později vykoná se podrobná obhlídka na místě, kde použití útočné vozby bylo vyhlédnuto.

Průzkum terénu děje se podle francouzské instrukce tímto směrem:

1. Zkoumají se různé části terénu na celé frontě, aby se stanovilo, kde jest pohyb útočné vozby vzhledem na tvar a polohu terénu a na složení půdy vůbec snadno proveditelný.

2. Stanoví se, jaký rozhled mají nepřátelské pozorovací body v daném pásmu zamýšleného použití.

3. Obhlídka v terénu na vlastní straně*) musí býti doplněna též obhlídkou v pásmu obsazeném nepřítelem a to snímky z letadel, vyptáváním zajatců a obyvatelstva, pozorováním z balonů atd.

*) Aby se zachovala úplná tajnost zamýšleného použití útočné vozby v kterémsi úseku a zdařilo se překvapení, které jest jednou z nejcennějších podmínek úspěšného použití útočné vozby vůbec, doporučuje se, aby orgány útočné vozby, provádějící obhlídku, skryly své odznaky a zamezily takto předčasné prozrazení úmyslu vlastním vojskům.

4. Vyhledání přibližovacích cest a skrytá vyčkávací posice pro útočnou vozbu v ten den před útokem.

5. Vyhledání skrytých východisk pro útočnou vozbu v blízkosti vlastních nejpřednějších opevnění.

6. Určí se vykládací nádraží, do nichž mohou být přivezeny vozy železnici.

7. Zvolí se vhodné body pro umístění zásobovacích oddílů a dílen pro správkou.

Po předběžném ocenění terénu podle právě vyložených směrnic se zřetelem na možnost použití útočné vozby je zapotřebí vypracovati úplný plán činnosti, obsahující tyto části:

- a) Přípravné práce;
- b) převoz útočné vozby na frontu do shromažďovacích středisk;
- c) vyčkávací posice a východisko k útoku;
- d) vyrazení z východiska a přibližovací pochod;
- e) dělostřelecká a letecká podpora.

Přípravné práce:

Jde-li o útok na opevněné posice, tu jest překročení vlastních okopů vždy choullostivou otázkou pro útočnou vozbu. Jest tedy zapotřebí, aby aspoň ve vlastních posicích byl jim tento přechod ulehčen. Proto musí se vykonati některé přípravné práce jako: oprava vyhlédnutých cest, zřízení přechodů přes vlastní okopy, příprava různého materiálu k maskování vozby ve vyčkávací posici nebo ve východisku atd.

Převoz a shromažďovací střediska:

Obyčejně převez se útočná vozba co nejbliže k frontě po železnici do stanice, již předem jsme určili, a zde se vyloží.*)

Vozy lehké útočné vozby mohou být též výjimečně převezeny po automobilech až na místo určení (viz poznámku na straně 8.).

Po vyložení odeberou se zásobovací oddíly se správkárnou do shromažďovacích středisk, které jsou dříve vyhlédnuty v osadách 9—10 km za frontou, kdežto jednotky útočné vozby rozloží se po sousedních vesnicích.

Vyčkávací posice a východiska k útoku:

Útočné vozy jsou tak choullostivé přístroje, že nemohou snést dlouhých pochodů, aniž by musily být náležitě prohlédnuty a uvedeny do pořádku.

Proto několik dní před útokem je třeba přeložiti je co nejbliže k místu použití do ukrytých posic, kde mechanikové mají příležitost přezkoušeti činnost strojů a učiniti je co nejzpůsobilější pro boj. Tyto posice zovou se vyčkávací posice.

Odtud pohybují se útočné vozy vlastní silou a to pozdě večer nebo v noci před útokem do východiska, t. j. na místo, z něhož při útoku vyrazí.

Jest pochopitelné, že musí se usilovati o to, aby nepřítel předčasně nezpozoroval útočné vozby až do příchodu do východiska jejího, aby nemohl jí zničiti dělostřeleckou palbou. (Silných leteckých doprovázejích hlídek, střelby z kulometů ku přehlušení hukotu motorů, dělostřelecké palby na známé nepřátelské pozorovací body atd. třeba použiti.)

Vyrazení k útoku a přibližovací pochod:

Okamžik, kdy útočné vozy vyrazí z východiska, závisí na tom, k jakému účelu jsou upotřebeny.

a) Zúčastní-li se útočné vozy útoku na opevněné posice, vyrazí ze svého východiska před hodinou, která jest stanovena pro útok pěchoty a zařídí

*) Nakládání a vykládání jedné rotý lehké útočné vozby nebo jednoho oddílu těžké útočné vozby trvá asi dvě až tři hodiny.

se vše tak, aby v tom okamžiku překročily již vlastní okopy, kdy pěchota z nich vyskočí.

Tento přibližovací pochod z východiska až do prvních okopů musí být podporován vlastní dělostřelbou, což může ovšem mít za následek, že alarmuje nepřítele a upozorní ho na útok.

b) Jestliže jde o útok ve volném terénu, pak se útočné vozy dají ze svého východiska na pochod tím způsobem, že dosáhnou v žádoucím okamžiku čáry, z níž počnou svoji činnost.

Při tomto přibližovacím pochodu musí se jednotky a jednotlivé vozy pohybovat s větším rozstupem, aby zmenšily zranitelnost a vystříhaly se nakupení, kdyby některé vozy byly havarovány.

Nutno připomenouti, že lehce pokrytý a vlnitý terén (malé lesíky, houštiny, úvaly atd.) nesmírně podporují takový pohyb, poskytující vozům přechodně úkrytu před nepřátelskými pozorovateli.

Dělostřelecká a letecká podpora.

Již při všeobecných podmínkách, jichž třeba ku použití útočné vozby, stala se zmínka o nutnosti podpory útočných vozů vlastním dělostřelectvem a letectvem proti nepřátelské dělostřelbě a letcům.

Tato podpora je zvláště za přibližovacího pochodu nadmíru důležitá, protože právě v tomto stadiu jsou vozy nejvíce vystaveny nepřátelské palbě a útokům nepřátelských letců.

Dělostřelecká podpora spočívá hlavně v oslepení nepřátelských pozorovacích bodů ostřelováním dýmovými střelami.

Později za útoku nutno držeti též nepřátelské dělostřelectvo v šachu a zničití vpřed posunuté „protitankové baterie“, jakmile se tyto svou palbou demaskují. K tomu účelu jest nutno určití zvláštní oddíl vlastního rychlopalného dělostřelectva, které připraveno zahájí okamžitě palbu a soustředí ji na takové protitankové baterie (děla). Mají si tedy již předem připravit (vypočítati) elementy potřebné ke střelbě na pravděpodobná místa těchto vpřed posunutých nepřátelských baterií (děl).

Vyrozumění k zahájení palby děje se letadlem, které k vyhledávání těchto nebezpečných baterií zvláště je určeno, neb útočným vozem s bezdrátovou telegrafii, který následuje za svou rotou.

Podpora letectvem záleží v tom, že silné letecké hlídky doprovázejí útočnou vozbu a zabraňují nepřátelským letcům předčasné odhalení, jakož i případně bombardování vozů shora.

C. Provedení útoku:

Rozkaz k útoku divise, již jest přidělena útočná vozba, má mezi jiným obsahovati:

a) Rozdělení jednotek útočné vozby na pluky.

Jak již řečeno, připadá na divisi zpravidla prapor lehké útočné vozby.

Obvykle přidělí se tedy plukům určeným k útoku především po jedné rotě lehké útočné vozby. Jednu nebo dvě roty podrží si podle okolností velitel divise v záloze. Tato záloha jest nevyhnutelnou jednak pro vyplnění mezer povstalých zničením, neb ochromením jednotlivých vozů, jednak k využití docíleného úspěchu pokračováním útoku buď k večeru nebo příštího dne.

Pluky opět podřídí praporům první útočné vlny po četě lehké útočné vozby a ponechají jednu nebo dvě čety v záloze podle toho, kolik praporů tvoří první útočnou vlnu.

Vidíme tedy, že jako pěchota, tak i jednotky lehké útočné vozby musí být rozčleněny v hloubku.

b) Označení buď úplně známých nebo pravděpodobných cílů, proti nimž bude asi útočné vozby použito.

V útoku proti opevněným posicím budou to zpravidla již z leteckých fotografií předem známá střediska odporu (opevněné vesnice, lesíky, kulometná hnízda atd.).

Při útoku ve volném prostranství možno předem určití jen pravděpodobné cíle, tedy důležité body v terénu, na nichž podle předpokladu lze očekávatí vážnější odpor protivníka.

c) Místo útočné vozby v rozestavení vojsk.

Toto závisí jednak od cílů, jež jsou útočné vozby vytčeny, jednak od způsobu rozčlenění pěších jednotek, jimž jsou útočné vozy podřízeny. (Viz bod a) a b).

d) Čáru a hodinu vyrazení pěších vojsk ke zteči daných cílů, aby útočná vozba mohla zařadití vyrazení a pohyb ze svého východiska tak, aby dosáhla oné čáry o něco dříve než z ní vyrazí pěchota.

Jakým způsobem se děje vlastní provedení útoku? O tom vyjadřuje se francouzská instrukce takto:

„Jakmile se vyskytne někde silnější odpor, útočné vozy se tam ihned obrátí, aby jej zničily. Četa lehké útočné vozby účinkuje vždy sjednoceně proti daným cílům. Jakmile úkol je úspěšně proveden, vrátí se ihned k dispozici velitele pěchoty a volíc si vhodnou trať, sleduje za pěchotou, již jest přidělena, aby okamžitě mohla zasáhnouti proti odporům, jež pěchota nemůže vlastními prostředky zdolatí.

Posádka vozů, ač pozorně obhlédá terén, nemůže pro úzkou vyhlídku a rachot motorů často rozpoznatí, odkud nepřátelský odpor přichází. Takové body musí jim pěchota sama naznačit a to buď smluvnými znameními (na př. vystřelením barevných raket směrem k nepřátelskému odporu, střelením ručních granátů proti jistému cíli). Je-li to zapotřebí, vejde pěchota v přímý styk s posádkou tím způsobem, že k nim vyšle spojky, které ústně označí cíle k napadení.

Mezitím co útočné vozy se zabývají zničením odporu jednotlivých okopů nebo kulometných hnízd, jež zastavily postup, části pěchoty, nenalézající odporu, pokračují v postupu a snaží se získatí půdy.

Části zastavené okamžitě nastoupí postup, jakmile odpor byl útočnou vozbou zlomen a předstihují tuto, derouce se neustále vpřed.

Útočné vozy, jakmile vytčené cíle jsou dosáhnuty a pěchotou obsazeny, zůstanou ještě nějakou dobu vpředu, používajíce přirozených úkrytů, aby mohly pěchotu podporovatí a chránití proti eventuálním nepřátelským protiútokům. Avšak tato doba musí býti zkrácena na nejnutnější míru a pěchota musí hledětí zařídití se sama tak, aby mohla čelití protiútokům, t. j. musí umístití co nejdříve své těžké kulomety. Potom útočná vozba shromáždí se na předem určených shromažďovacích bodech, kde vyčká dalších rozkazů.“

Takový jest přibližný obraz útoku pěchoty ve svazu s útočnou vozbou. O podrobnostech provádění manevrů vozy, zmíním se ještě při výcviku. Jest jasno, že i pěchota musí býti vycvičena v takových útocích, které vyžadují neustále vzájemné podpory a mnoho oboplného porozumění.

Velmi důležitým problémem jest spojení jednak mezi útočící pěchotou a útočnými vozy, jednak jednotlivých částí a vozů mezi sebou a s veliteli vlastních jednotek.

Spojení děje se těmito pravidly:

Spojení jednotlivých vozů mezi sebou jest zajištěno přímým pozorováním z vozu. Vůz velitele čety, který vodí, bývá vždy zvláště označen praporkem různých barev, vyjma barvy žluté a zelené. Žlutý praporek značí totiž, že vůz má poruchu a že potřebuje výpomoc, zelený praporek pak označuje velitele roty.

Spojení mezi pěchotou a vozy děje se přímým pozorováním, signály nebo vysíláním spojek.

U velitelství pěšího praporu jest zařaděno spojovací mužstvo detachované, od velitele podřízené jednotky útočné vozby. Taktéž jest tomu u velitelství pěšího pluku. U velitelství divise jest však velitel přiděleného praporu útočné vozby sám přítomen.

Kromě toho jest pro předávání hlášení a krátkých zpráv u každé rotý útočné vozby vůz s bezdrátovou telegrafií, který může též přijímati rozkazy. (Vysílač a přijímač.) Tento vůz jest obvykle v blízkosti vozu velitele rotý.

U velitele každé baterie těžké útočné vozby jest přidána ještě klec se čtyřmi poštovními holuby.

Různé odřady útočné vozby (záloha, zásobovací oddíl) jsou mezi sebou spojeny buď telefonem nebo používají k tomu účelu jiných obvyklých spojovacích prostředků (motocyklu, auta, jezdce, běžce atd.).

D. Hlavní zásady použití útočné vozby.

Z předcházejícího lze vyvinouti hlavní zásady pro používání útočné vozby v boji, jež francouzská instrukce definuje takto:

„1. Útočné vozby smí býti použito pouze v masách a sice v ofensivních akcích, podle všech připravených pravidel.

2. Útočná vozba nehodí se pro útoky na posice rozvrácené střelami děl těžké ráže.

3. Při operacích s omezenými cíly, které vedou málo do hloubky, se upotřebení útočné vozby nedoporučuje, poněvadž jest vzhledem k očekávanému výsledku příliš drahé.

4. Útočná vozba nikdy neútočí osamoceně, nýbrž vždy v nejtěsnějším svazu s pěchotou. Všechno úsilí útočné vozby zůstane marné, jestliže v patách jí neleduje pěchota. Rovněž úsilí zůstane zbytečné, když pěchota, zbavena pomocí útočné vozby nepřátelského odporu, který přechodně zastavil její postup, se nevynasnaží proniknouti vpřed anebo aspoň obsaditi a udržeti zaujaté prostranství.

5. Nejnebezpečnějším nepřítelem útočné vozby jest dělo. Jest tedy nutno učiniti náležitá opatření, aby nepřátelští pozorovatelé jak na zemi tak i ve vzduchu byli zničeni.

6. Útočná vozba se v útoku snadno opotřebuje. Z toho důvodu je nutné rozčlenění jednotek v hloubku.“

Nyní, znajíce organizaci a zásadní pravidla použití útočné vozby v boji, přihlédneme aspoň zhruba k výcviku této zbraně.

E. Výcvik.

Z předešlých kapitol vyplývá, že útočná vozba jest zbraní, která podle své konstrukce a použití v boji vyžaduje k obsluze a k svému řízení vybraného mužstva a důstojnictva. Požadavky na ně kladené jsou takového rázu, že mimo zvláštní fyzické schopnosti musí míti též značné morální vlastnosti a důkladný výcvik. Zkrátka, tato zbraň představuje elitu armády.

Výcvik děje se dvojím směrem. Předně vojn musí býti školen jako řidič a pak jako střelec. Jelikož obsluha jednoho vozu skládá se pouze ze dvou lidí, jest potřebí, aby každý z nich vyznal se v řízení stroje. Každý muž tedy, který cvičen jest za posádku útočného vozu, obdrží nejdříve výcvik v řízení stroje. To znamená, že musí nejen znáti, jak uvést vůz v pohyb a jak mají se prováděti všechny nutné evoluce, nýbrž musí uměti při poruchách provést též nutné menší opravy jako mechanik.

Vůdcové vozů jsou pak ještě zvláště cvičeni v obsluze dotyčné zbraně, již jest vůz vyzbrojen (t. j. kulometry nebo 3·7 cm či 7·5 cm děla).

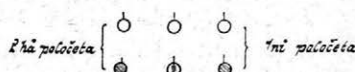
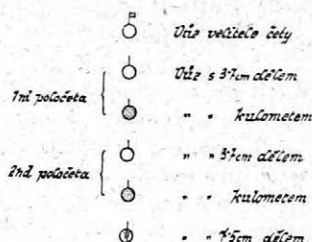
Kromě tohoto čistě technického výcviku jest u velitelů vozů, poločet a čet potřebí výcviku taktického, aby nabyli náležitého pochopení pro boj

pěchoty a dovedli učiniti v různých složitých situacích rychlá a správná rozhodnutí.

Podle instrukce pro útočnou vozbu* jest základní bojovou jednotkou vždy četa, jež za žádných okolností nesmí býti rozdělena. Útvary čety, jichž se používá buď při odpočinku, pohybu nebo v boji, jsou:

a) proud

b) bojový útvar

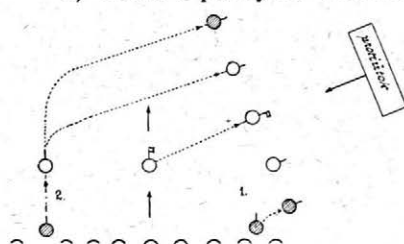

Rozkazy udílí velitel praporkem vystrčeným kolmo vzhůru z věže a to takto: Vztyčený praporek kolmo vzhůru značí: „Pozor, jednejte jako já“. Pohybuje-li se shora dolů vpřed a opačně, jest to rozkaz: „V proud“. Praporek pohybuje se z leva na pravo a z prava na levo, což značí „V bojový útvar“. Vztyčení praporku žluté barvy znamená, že vůz má poruchu a žádá výpomoc, kterou mu poskytne nejbližší vůz, jestli to okolnosti v boji dovolí.

Cvičení v terénu.

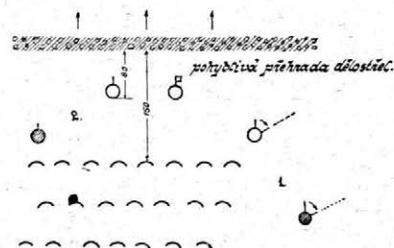
Normální formací v boji jest „bojový útvar“. Různé případy použití čety v boji jsou:

a) Četa v pohybu odrazí nepřátelský protiútok z boku:

Četa jsoucí v bojovém útvaru v pohybu vpřed zpozoruje nepřátelský protiútok z pravého boku. Velitel čety, je-li tato před pěchotou, dá signál: „Pozor, jednejte jako já“, načež obrátí svůj vůz směrem proti nepříteli a otevře palbu, jakmile je tento na dosah. První poločeta přizpůsobí se pohybu a otevře rovněž palbu, druhá zaujme místo vlevo od velitele čety a počne palbu.

Je-li četa v tomto okamžiku za pěchotou, musí býti první její snahou, aby se dostala před ní a pak jedná tak, jak v náčrtku naznačeno.

b) Četa podporuje pěší jednotku, která jest na pravém křídle útočného rozestavení:

První poločeta odřaděna chrání pravý bok, vůz velitele čety a druhá poločeta kryjí v čele útoku. Formace zaujme postavení buď na ústní nebo na písemný rozkaz.

* Pro výcvik jest ve francouzské armádě směrodatnou „Instruction provisoire sur la manoeuvre des unités de chars légers“ ze dne 24. června 1918.

c) Prohlídka předmětů malých rozměrů:

Vůz velitele čety a jedna poločeta přibližují se ku předmětu prohlídky (jako je skupina stromů, křoví, jednotlivé stavení atd.); druhá poločeta pokračuje v pohybu, jsouc připravena k okamžitému zásahnutí a podpoře.

Vůz velitele čety namíří k jedné straně předmětu, poločeta pak ke druhé a obhlédnou vše společně předmět, pokračují v pohybu.

d) Obejití vesnice nebo většího lesíka:

Jedna poločeta se postaví proti cíli tím způsobem, že může ostřelovati všechny příchody. Velitel čety a druhá poločeta snaží se obejít cíl ze strany, kterou naznačí pohyb vozu velitele

čety, aby mohly ostřelovati východy z vesnice vedoucí, jež by mohly sloužiti buď pro příchod posil nebo k ústupu posádky.

Pohyb se provede na znamení „Jedněte jako já“, při čemž vůz velitele čety zaměří na jeden z okrajů cíle, a poločeta, jež nemá před sebou cíle, otočí se okolo vozu velitele tím způsobem, aby mohla zahájit palbu na úzadí vesnice.

Rota, je-li výjimečně sloučena, manevruje s četami podobně, jak bylo vyloženo výše; četa zůstává tedy vždy bojovou jednotkou, která je v činnosti se všemi vozy společně proti daným cílům.

Pro úplný přehled zmíním se ještě o úkolech a povinnostech jednotlivých velitelů, jak jsou francouzskou instrukcí výtčeny:

Velitel vozu má nepřetržitě pozorovati své okolí a dbáti toho, aby neztratil s očí vůz velitele poločety, jemuž se snaží vždy zůstat po boku. Ke střelbě zastaví* svůj vůz, k čemuž stačí zpravidla několik vteřin. Jeho povinností jest pokud možná šetřiti náboji a ostřelovati jen cíle, když lze očekávati největšího účinku tohoto ostřelování.

Velitel poločety vynasnažuje se nejúčelněji vyhověti pokynům, jež mu dává velitel čety; snaží se dosáti spoluúčinkování kulometného vozu své poločety, jemuž, je-li toho zapotřebí, přispěje ku pomoci.

Velitel čety řídí a vede svou četou podle plánu předem smlouveného a podle instrukcí velitele pěšího praporu, jemuž jest v boji podřízena.

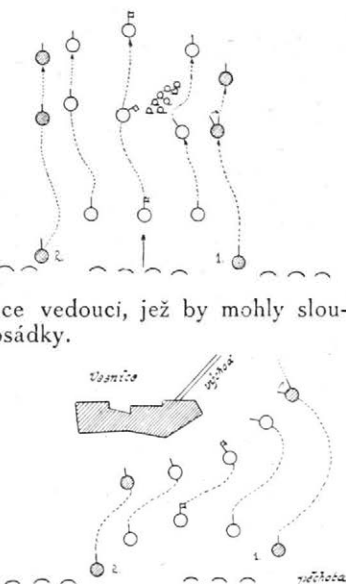
Jeho snahou jest soustřediti hlavně palbu na nejdůležitější místa nepřátelského odporu v přiděleném pásmu útoku a neztratiti styk s pěchotou.

Velitel roty: Rota jest obvykle přidělena některému pěšímu pluku. Velitel roty jest pak technickým rádcem velitele dotyčného pluku a spolupracuje na plánu k útoku, pokud se plán tento dotýká útočné vozby (úkoly čet, čety v záloze, signály).

Za boje obstarává zásobování náboji a benzinem, jakož i poskytuje výpomoc při poruchách jednotlivých vozů (dépannage). Po boji shromáždí své čety, doplní náboje a benzin a dbá toho, aby všechny vozy byly uvedeny do pořádku pro příští úkoly. Vše hlásí co nejdříve veliteli praporu.

Velitel praporu jest technickým rádcem velitele divise a spolupracuje na plánu k útoku (zvláště co se týče rozdělení jednotek, pak upotřebení vozů pro bezdrátovou telegrafii).

* Ačkoli možno stříleti i v pohybu, požaduje francouzský řád zastavení vozu asi hlavně proto, že střelba z vozu nehybného jest klidnější a tudíž účinnější (úspora nábojů).

Zajišťuje zásobování všeho druhu pro své jednotky a vyžádá si vykonání potřebných přípravných prací pro úpravu vyčkávacích posic, východiště k útoku a cest.

V boji dává rozkaz k zasáhnutí jednotkám jsoucím v záloze podle instrukcí velitele divise.

Ještě několik slov o společných cvičeních útočné vozby s pěchotou. Jest jasno, že obě zbraně, které jsou určeny bojovatí pospolu takřka ruku v ruce, musí býti v tomto boji vycvičeny, anebo s ním alespoň obeznámeny.

Jest tedy zapotřebí po ukončeném výcviku útočné vozby provést několik cvičení s pěchotou a to střídavě po každé s jiným plukem, aby každý pluk znal spolupráci ve svazu s útočnými vozy.

Francouzský cvičební řád praví, že je zapotřebí tři až čtyř společných cvičení a že dostačí, aby pěší prapor byl obeznámen se zvláštnostmi boje s útočnou vozbou a seznal, co od této může očekávat a jak sám ji má přispěti k dosažení společného cíle.

Taková cvičení provádějí se na cvičištích v úřadě armády u divisi na odpočinku a obsahují:

a) Útok na opevněné posice s dokonalou dělostřeleckou průpravou, nebo bez ní. (Průlom prvních nepřátelských opevnění.)

b) Provedení útoku na vzdálenější cíle v nepřátelském opevňovacím systému po zdařilém průlomu prvních opevnění.

c) Postup ve volném prostřanství a útok na různé opěrné body, vesnice, lesíky atd.

V. Obrana proti útočné vozbě.

V předcházejících kapitolách poznali jsme vlastnosti útočné vozby, jakož i způsob jejího užívání v útoku. V této kapitole odvodíme, jakými prostředky a jakým způsobem děje se obrana proti napadení a proti útokům útočné vozby.

Jakých prostředků možno použiti v obraně proti útočné vozbě, o tom dočteme se v instrukci vydané v červnu 1918 vrchním vojenským velitelstvím bývalé rakousko-uherské armády na základě zkušeností učiněných Němci na západní frontě. Ovšem, nemůže tato instrukce býti úplnou, zejména co se týče organisace protitankové obrany, neboť, jak víme, bylo na straně francouzské použito lehké útočné vozby v masách a podle jistých taktických pravidel teprve při protiofenzivě, t. j. po vydání řečené instrukce. Schází tedy zde doklady, zdali a jak se jednotlivé obranné prostředky při novém způsobu použití útočné vozby v boji osvědčily.

Přes to můžeme však vzíti v naznačené instrukci uvedené prostředky a vytčené zásady obrany proti tankům za podklad pro vývoje o potírání lehké útočné vozby.

A. Prostředky proti útočné vozbě.

Mezi různými prostředky proti útokům lehké útočné vozby nutno především poukázat na překážky, o nichž zmínili jsme se již na str. 6. Překážky tyto jsou buď přirozené nebo umělé, které znemožňují útočné vozbě buď proniknouti vpřed nebo její pohyb alespoň znesnadňují.

Dalšími umělými překážkami jsou:

1. Zřízení až 15 m hlubokých děr před a za vlastními předními opevněními, s betonovými bočními stěnami, které se pokryjí slabšími trámy a hlinou, takže obyčejné, normálně zatížené povozy mohou přes ně beze všeho jezdit, které se však pod tíhou útočné vozby sřítí. (Tankfallen = pasti.*)

2. Dále překážky ze železobetonových kolů (v podobě T nebo železničních kolejí), které se před opevněními zapustí do země, takže vyčnívají nad

* Podobných pastí používají domorodci v tropických krajích při honbě na slony.

zemí asi 2 m a jsou mírně nakloněny směrem k nepříteli. Mezery mezi jednotlivými kůly jsou 1·50 m široké, takže obyčejné povozy mohou jimi projeti. (Tank sperren = přehrady.)

3. Zabarikádování vchodů do vesnic těžkými vozy, které se naplní kamením a zakotví v betonu, nebo solidními betonovými bloky.

4. Vykopání 2—4 m širokých a 2·5 m hlubokých příkopů.

5. Výměna solidních, pohyb tanků umožňujících mostů za mosty slabší, které nesou tíže útočné vozby.

6. Konečně zřízení minových polí před a za vlastními opevněními, na důležitých komunikačních bodech, které samočinně vybuchnou pod velkou tíhou tanků (váží 8 tun a více).

Poslední dva uvedené prostředky nezdaří se mi však velmi vhodnými. Výměna mostů jest velmi obtížná a vylučuje jich používání vlastními těžkými povozy, zvláště těžkým dělostřelectvem. Minová pole jsou vždy dvojsečnou zbraní, která může býti velmi snadno ke škodě vlastním vojskům, nemluvě ani o tom, že při prudké dělostřelbě obyčejně předčasně vybuchnou.

Neúčelnějšími ze všech vyličených prostředků zdají se býti pasti a přehrady.

Velmi důležitou podmínkou pro řádnou obranu proti tankům jest však včasné poznání přípravy útoku útočné vozby, aby mohlo býti proti ní použito různých zbraní.

K těmto zbraním patří na prvním místě dělostřelectvo. Slyšeli jsme již dříve, že dělo jest a zůstane nejnebezpečnějším protivníkem útočné vozby.

Všechny moderní granáty, počínajíc horským dělem 7·5 cm vzor 15, probíjejí až na 2000 m děla ráže větší než 10 cm i na větší vzdálenost pancéřové plotny, které až dosud se užívají u obrněných vozů útočné vozby. (Dvě plotny 12 mm silné, položené na sebe.) Naproti tomu jsou ovšem šrapneli a granátové střepy proti obrněným vozům bez všelikého účinku.

Granát pěchotního děla 3·7 cm vzor 16 (Infanteriegeschütz) proráží jen do vzdálenosti 200 m pancéřovou plotnu 10 mm silnou a nehodí se tedy k boji proti útočné vozbě.

Přímá střelba z rychlopalných kanonů je tudíž nejúčinnější prostředek v boji proti útočné vozbě.

Střela pušky a kulometu je proti útočné vozbě bezmocná a přijde v úvahu jen potud, pokud může do vozu vniknouti otvory a zraniti posádku; takové případy jsou ovšem jen náhodné.

Střely s tvrdým jádrem probíjejí stěny útočné vozby na 120 m.

K boji proti tankům používali Němci zvláštních pušek ráže 13 mm (Tuffgewehr).

Plochá palba minometů může na 200 m docíliti dobrého výsledku, obzvláště když se podaří trefiti housenkovité pruhy; tím je vůz okamžitě v pohybu ochromen.

Samotný ruční granát nemá na útočnou vozbu žádného účinku, ani když exploduje pod housenkovitým pruhem. Za to tři ruční granáty spojené v jedno klubko a vržené na střešou útočné vozby prorazí obyčejně obrnění a zraní posádku. Pro velkou tíhu takového klubka musí se vrhající muž ovšem přiblížiti až asi na dvanáct kroků k vozu, což vyžaduje veliké odvahy a chladnokrevnosti.

Na dvacet kroků vzdálenosti jsou i plamenomety účinnou zbraní proti tankům. Plameny vniknou totiž otvory (střílnami dovnitř vozu a vážně ohrožují posádku.)

Těž letci, snížíce se co nejnižší nad tanky (100—50 m), mohou vrháním pum shora a střelbou z kulometů (střelami s tvrdým jádrem) státi se nebezpečnými útočné vozbě.

Nejúčinnější ze všech zbraní v obraně proti útočné vozbě zůstane tedy přec jen dělo.

B. Organizace obrany proti útočné vozbě.

Jistou obranou proti útokům útočné vozby jsou předně přirozené překážky, jež tato není s to překonat. Volíme-li tedy vlastní obrannou čáru za takovými přirozenými překážkami, můžeme aspoň jistě úseky fronty chrániti před nenadálým útokem.

V úsecích, kde takové přirozené překážky se nevyskytují, lze si vypo-moci zřízením překážek umělých, což hlavně padá v úvahu při vybudování zadních opevněných linií. Tento způsob obrany vyžaduje ovšem mnoho času a též patřičného materiálu (železničních kolejí, betonu a pod.) a pracov-ních sil.

Tam, kde nemůžeme počítati ani s přirozenými ani s umělými překáž-kami, t. j. v předních posicích nebo ve volném prostranství, nutno sáhnouti k organizaci obrany zbraněmi, z nichž nejdůležitější jest dělostřelectvo.

Dělostřelectvo, jež jest umístěno v předním bojovém pásmu, zúčastní se boje proti útočné vozbě již tím, že za nepřátelského útoku — byl-li včas zpozorován — řídí svou ničící palbu na nepřátelské posice, na cesty a úvaly, které mohou sloužiti útočné vozbě k pohybu vpřed. Těto ničící (přípravné) palbě padne již značný počet nepřátelských útočných vozů za obět.

Proti vozům, kterým podařilo se přes to vniknouti do posic, nutno zahájití plánovitě řízený boj dělostřelectvem, minomety a pěchotou. Jsou to především neporušená děla, určená pro boj zblízka, která přímou palbou za-měří na útočné vozy, pronikající v jejich pásmu činnosti.

Též hrubého dělostřelectva (houfnic) možno velmi dobře použití v boji proti útočné vozbě. Přidělí se mu předem pásma v terénu, kudy podle na-šeho úsudku útočná vozba mohla by útočiti, a která mohou býti snadno pozorována; na tato pásma se dělostřelectvo v době klidu nastřelí. Jakmile útočná vozba ocitne se v tomto pásmu, soustředí tam dotyčná baterie pře-chodně svoji palbu a snaží se salvami zničiti protivníka.

Mnohdy bylo k tomu s dobrým výsledkem použito též zvláště kon-struovaných pancéřových aut opatřených polním dělem, neb i doprovázejících baterií (Infanteriebegleitbatterien) s koňským potahem, které, drženy jsouce v pohotovosti, rychle, je-li potřebí, se posunou vpřed, aby přímou palbou zasáhly proti tankům, vniknuvším hluboko do posic. Ovšem musí býti vlastní pěchotě známa místa, kde takové baterie jsou umístěny a musí s nimi býti ve stálém spojení.

Pouze předem přesně organisovaná dělostřelecká střelba proti útočné vozbě může míti dobré výsledky. Nebylo by účelným všeobecné nařízení, že všechny baterie, jakmile zpozorují nepřátelskou útočnou vozbu, mají buď všemi nebo aspoň několika děly tuto ostřelovati. To by vedlo jen k desorganisaci střelby a mohlo by mnohé baterie odvrátiti od řešení důle-žitějších úkolů; mohl by tím snad býti zaviněn i úplný neúspěch.

Ku potírání útoků útočné vozby musí tedy býti jen jisté baterie a od-díly dělostřelectva předem již vyhledány a určeny a pouze tyto zúčastní se boje proti ní.

Velmi dobře osvědčily se t. zv. protitanková děla a i celé baterie, které výhradně jsou určeny pro boj proti útočné vozbě. Jsou to nedaleko předních posic umístěná jednotlivá děla nebo baterie, které, jsouce dobře ukryty a chráněny, nestřílí až do té doby, kdy se před nimi objeví útočná vozba, kterou pak přímou rychlou palbou hledí zničiti.

Jest pochopitelné, že tím však odejímáme značnou sílu vlastnímu dělo-střelectvu pro jiné úkoly, a že tedy podobných protitankových baterií ne-může býti upotrebno v takovém množství, jak by snad bylo zapotřebí.

Při protiútočích a v boji pohybovém ve volném prostřanství byly tak zvané doprovázející baterie (Begleitbatterien) výborným prostředkem ke zdolání útočné vozby.*

Rovněž umístění jednotlivých děl v osamocených dvorcích, v lese a pod. ukázalo se prospěšným proti útokům útočné vozby v příkázaném pásmu.

Lehké minomety zúčastní se bojů proti útočné vozbě tím způsobem, že ostřelují intenzivně jistá pásma terénu (přechody, úvaly, cesty atd.), přes něž se musí útočná vozba pohybovati.

Velikou pozornost nutno věnovati již přípravě možných útoků vozby útočné, aby se předešlo překvapení a mohly včas býti uvedeny v činnost výše uvedené prostředky k boji proti tankům připravené.

Jest samozřejmé, že jak vlastní pěchota tak i dělostřelectvo musí býti s bojem proti útočné vozbě obeznámena a v něm dobře vycvičena. Pak nebude ani morální účinek útoku útočné vozby tak veliký, jak tomu bylo při prvním vyskytnutí se této nové zbraně.

Hlavně pěchota musí býti vedena k tomu, aby při útoku nepřátelských tanků neztrácela duchapřítomnosti a odvahy, nýbrž aby ustoupila stranou před útočnými vozy, aby hledala úkrytu před jejich ničící palbou a nechala je projíti, ponechávajíc boj proti nim svému dělostřelectvu. Po jejich průchodu však musí se snažiti rychle uzavřiti a ucpati povstalé mezery, aby odrazila za tanky postupující nepřátelskou pěchotu, která jest mnohem nebezpečnější.

V tomto okamžiku mohou jednotlivé, zvláště k tomu určené kulomety, které jsou opatřeny náboji s ocelovým jádrem, z boku a ze zadu na nejbližší vzdálenost (100 m) zahájit přesnou střelbu proti jednotlivým vozům. Rovněž tak mohou jednotlivá družstva složená ze zvláště k tomu účelu vycvičených, chladnokrevných mužů, podstoupiti boj proti útočné vozbě ručními granáty, jak bylo naznačeno v první části této práce.

Ku protiútokům vpřed postupující zálohy musí se vystříhati pohybu v souvislých družstvech, anebo dokonce v semknutých útvech, aby se vyhnuly ničivé boční palbě útočné vozby. Nejvýhodnější jest, pohybují-li se v malých nesouvislých skupinách.

Máme-li na mysli ještě slova instrukce výše uvedené, totiž: „Železná kázeň vojska spolu s opatřeními vůdců, kteří sledují určitý cíl, jsou jedinými základy úspěšného boje i proti této nejnovější zbraní“; pak může i útok vozby útočné býti značně oslaben nebo může býti učiněn neškodným.

VI. Úkoly útočné vozby v budoucnosti.

Zbývá ještě pojednatí krátce o úkolech útočné vozby či tanků v budoucí válce.

Každá zbraň, která se nově vyskytla, nebyla ihned tak oceněna, jak by ji bylo podle její důležitosti přináleželo. Musila býti zdokonalována, až dosáhla v organisaci armády toho místa, které podle vynikajících jejích vlastností ji přísluší. Tak tomu bylo i s útočnou vozbou. Ani ona není ještě dnes na vrcholu svého ocenění a zdokonalení.

Útočná vozba však již za světové války dokázala svoji schopnost používání v boji a opanovala tak čelné místo v organisaci moderních armád. Můžeme tedy skoro s jistotou tvrditi, že se s touto novou zbraní v budoucích válkách setkáme.

Jest ovšem nesnadno již nyní přesně určit, jakou měrou se její použití rozvine, neboť to závisí od jejího zdokonalení, t. j. odstranění aspoň těch nejzávažnějších nedostatků, které dosud brání všeobecnému jejímu zavedení.

* Z toho důvodu bylo by výhodné, kdyby u každého pěšího pluku byla již organicky jedna taková baterie nebo alespoň četa.

Jsou to vojenští odborníci, kteří předpovídají útočné vozbě nejskvělejší budoucnost. Mnozí z nich jsou i dosti směli, tvrdíce, že příště každý voják se bude bití v tanku. Jízda zmizí a nahrazena bude pohybujícími se tanky v každém terénu. Dělostřelectvo (aspoň polní či lehké) bude v tankách. Všechny dopravní prostředky budou tanky. Tank stane se universální zbraní, v němž nalezneme ideální sloučení všech tří druhů zbraní, totiž pěchoty, dělostřelectva a jízdy v jednu zbraň!

Účelem této úvahy není zabývat se tímto složitým problémem, chci jen poukázat na možnost vývoje útočné vozby vůbec a zároveň na možnost dosud nepředvídaného použití v boji.

Podle studie anglického plukovníka W. D. Crofta, uveřejněné v „Journal of Royal United Service Institution“ v čísle srpnovém r. 1920, jest prý již v Anglii nalezen typ tanku (Medium D), který má tyto vlastnosti:

Akční radius jeho jest 320—480 km.

Maximální rychlost jeho jest 32—48 km za hodinu.

Střední rychlost v poli jest 27—32 „ „ „ „

Váha jeho jest 15 tun.

Spotřeba benzínu jest menší než 3 l. na 4 km.

Prekonání překážek až 3·5 m širokých.

Svahy nejvýše 45°.

Trvanlivost více než 3200 km (t. j. než se úplně opotřebuje).

Je-li tomu skutečně tak, a není příčiny, abychom o tom pochybovali, pak ovšem otevírá se útočné vozbě široký obor působnosti v budoucí válce, jak autor ve své obsáhlé studii naznačuje:

„Velké jízdní jednotky (jezdecké divise) mohou býti nahrazeny na př. u každé armády jedním až dvěma prapory takových rychloběžných tanků, které na výzvědách nezadrží žádné komunikační překážky — vyjma lehké mosty, které nesnesou tíži 15 tun — ježto se mohou velmi rychle pohybovati i mimo cestu.

Opatří-li si nepřítel rovněž takové tanky a nahradí jimi jízdu — pak můžeme v budoucnosti očekávati zajímavý boj tanků proti tankům, boj podobný, jaký se odehrál ve světové válce poprvé mezi letadly.

U pěchoty budou asi těžké kulomety, které v nynější organizaci dopravovány na mezcích nebo dvoukólkách jsou málo pohyblivé a těžkopádné, nahrazeny kulometnými tanky, které mají též tu výhodu, že mohou střileti v pohybu.

Také problém baterií, které doprovázejí pěchotu, byl by hravě rozřešen, jelikož rychlý tank se dvěma rychlopalnými děly ráže 7·5 cm u každého pěšího pluku (neb praporu) poskytl by pěchotě ideální podporu.

Avšak i ostatní lehké dělostřelectvo, dopravované koňským potahem, který ve válce často těžko se vyživuje, mohlo by býti umístěno v tankách. V tankách lze rychle a bezpečně dopravovati i náboje, stravu a benzin až do nejbližších posic. Dělostřelectvo hrubé a těžké lze umístiti na autech ještě ve větším rozsahu než v poslední válce.

Kolik by se zde uspořilo mužstva a koní! Jaká úspora peněz!

Ovšem že výroba tanků není také laciná, spotřeba benzínu je značná a zásobování benzinem dosti nesnadné. Můžeme říci, že obzvláště nadmíru veliká výrobní cena jest snad nejslabší stránkou tanků, pokud jde o používání jich v masách.*

Croft naznačuje i budoucí možnou organizaci tanků v rámci armády. Podle něho by měla míti každá pěší divise po jednom praporu útočné vozby a to prapor o třech rotách, rota o čtyřech četách po čtyřech tankách, t. j. celkem 48 tanků u divise. Kromě toho měla by divise míti prapor

* Cena lehkého vozu Renault jest asi 80.000—100.000 fr., těžkého pak 1½ milionu franků.

tankového dělostřelectva, jehož složení bylo by obdobné jako jest u útočné vozby. — V rámci armády měly by býti jeden až dva prapory rychloběžných tanků, nahrazujících velké jízdní jednotky, dále tanky pro kladení min a tanky zařízení proti otravným plynům jako speciální útvary. Konečně u každé divise třeba jistého počtu rychlých obrněných vozů pro dopravu všeho druhu až do nejpřednější bitevní čáry.

Budoucnost snad ukáže, pokud jmenovaný anglický plukovník měl se svými předpověďmi pravdu. K tomu připomínám, že též mnoho z toho, co líčil Jules Verne ve svých románech, dlouhou dobu bylo považováno za utopii. Světová válka však v mnohém potvrdila, ba částečně i předstihla smělé představy tohoto geniálního romanopisce.

VII. Z á v ě r.

V tomto článku snažili jsme se seznámiti čtenáře pokud možno podrobně s otázkou útočné vozby čili tanků od jich prvního se vyskytnutí až do toho stadia, v jakém byla při ukončení světové války. Pokusili jsme se také naznačiti směr pravděpodobného budoucího jich rozvoje.

Poznali jsme, že tato nová zbraň, která vznikla teprve za války, učinila v krátké době veliké pokroky, že obstála vítězně v těžké zkoušce praktického upotřebení v boji a že jest schopna dalšího vývoje.

S tohoto stanoviska musíme na útočnou vozbu také pohlížeti, tážeme-li se, zda a jak dalece možno ji upotřebiti i v naší armádě.

Abychom tuto otázku správně zodpověděli, bylo by zapotřebí zvláštní studie, zabývající se podrobně všemi vlastnostmi nynějšího a budoucího typu útočného vozu, jakož i přesným prostudováním zvláštních, u nás panujících zeměpisných poměrů. Že nesměli bychom zde zapomenouti ani na velmi důležitou finanční stránku u nás, jest na biledni.

Ale i po zbežném přehlednutí našich zvláštních poměrů můžeme vysloviti názor, že by tato nová zbraň měla zaujímati místo v organisaci naší armády aspoň do té míry, pokud to naše finanční prostředky dovolí.

V práci své jsem několikrát podotkl, že tato zbraň jest teprve ve vývoji a že jest možno, že novou zdokonalenou konstrukcí i její upotřebení v boji dočká se značných změn. Pochybuji však, že sami budeme moci věnovati veliké sumy na výzkumné pokusy s útočnou vozbu.

Jedno však můžeme, ba musíme podniknouti. Musíme sledovati pozorně vývoj této nové mocné zbraně u jiných armád a včas učiniti vhodná opatření, abychom v budoucí válce nebyli překvapeni událostmi. Musíme se připraviti alespoň k o b r a n ě proti jednomu z nejmodernějších bojových prostředků — proti útočné vozbě.

Kapitán B. CÁSEK:

Trianonská mírová smlouva a nynější maďarská armáda.

Mírová smlouva trianonská, jako definitivní a formální výraz výsledku světové války, znamená konec maďarské expansivní politiky. Vrací tento hrdý a zpupný národ do etnografických hranic a zbavuje ho nejmocnějšího výbojného prostředku, totiž armády.

Maďarisační snahy, imperialistické sklony a bezohledná rozpínavost jsou však příliš vryty do povahy maďarského národa, než aby resignovaně snesl diktát Dohody a dostál závazkům, které plynou z mírové smlouvy. Lze tedy s plnou jistotou předpokládati, že se Maďarsko příkazům Dohody dobrovolně nepodrobí a že bude hledati cesty a prostředky, aby je mohlo obejít. Tuto